

V oblikah V. sešitka prehaja se od vezanega do prostega risanja s tem, da učenci sami stavljajo vmes pike po odločenem prostoru; tako se napeljujejo, da samostalno in prosto delajo in se poslednjič pripeljejo do tiste stopinje, na kateri se ima začeti prosto risanje.

Vsled instrukcije naj se proti koncu druge polovice na srednji stopinji vpeljuje risanje po narekovanji po lahkih izgledih iz oblikoslovja; samo ob sebi se razumeva, da učitelju ni treba risati na šolsko tablo. Ako še nekater učitelj ne vidi dovolj, koliko je vredno risanje po narekovanji, bode mu to vse jasno, ko se bode z učenci poskusil v nekaterih izgledih. Ker se risanje po narekovanji ima izpeljati po ustnem napovedanji, so učenci zmirom pazni in treba je, da delajo z vso močjo samovlastno. A tudi od učenika se pri takem risanju nič manj ne tirja, kakor od učencev, kajti sila natančen mora biti pri svoji napovedbi, ker on zahteva, da vsi učenci jednako izpeljujejo, in ne sme dopuščati, da bi kdo to različno razlagal. Oblike, katere voli učitelj za narekovalno risanje, morajo biti skoz in skoz jasne in določne. Težave, katerim ogniti se učitelju od začetka ni mogoče, zginjajajo kakor raste skušnja in vaja. „Grandauerjeva“ šola ima v VI. sešitku (51—54. pola) dovolj dobro odbranih jednostavnih oblik za narekovalno risanje, in „v navodu“, ki je pridjan šoli (zbirki), je obširno popisano, kako se ima to obravnovati.

Sposobne so tudi zato največ vse oblike, ki so zapopadene v naslednjih zvezkih, ako ne njih vse, pa deloma, in ako se ima narekovalno risanje, kakor instrukcija veleva, nadaljevati tudi na višji stopinji, bode to mogoče le tako, da se tisti deli narisavnih oblik, ki so jim tako rekoč geometrijsko okostje in ki so sposobni za narekovanje, učencem narekajo, a drugi deli, ki niso za to sposobni, na tablo narišejo.

(Konec prih.)

Dopisi in novice.

— *Občnega zbora* (XII.) »Slov. Matice« v Ljubljani 24. prosenca se je vdeležilo čez 70 udov. — Udje so dobili za l. 1876: 1. Dr. Lovro Toman, s podobo, životopisom in pesemsko zbirko. 2. Letopis. 3. Zemljevide: Skandinavijo, Francijo, Veliko Britansko in Irsko. — Premoženja ima »Matica« vsega skupaj: 57.895 gl. Troška je bilo 3928 gl. 70 kr. V odbor so bili voljeni: dr. Sterbenec s 402, Herman s 401, Kosar s 400, Poklukar s 399, dr. Tonkli s 399, Šavnik s 392, Souvan s 382 in Klun s 274 glasovi. —

Odborova seja pa je bila v sredo 21. februarija z naslednjim programom: 1. Bereta se zapisnik 38. odborove skupščine in 12. občnega zbora. 2. Volitev predsednika, dveh podpredsednikov, blagajnika, tajnika, knjižničarja, pregledovalca društvenih računov in dveh ključarjev. 3. Razprava o sklepih 22. občnega zbora. 4. Razprava raznih »Matičnih« zadev.

Navzočnih je bilo 12 ljubljanskih in 1 vnanji odbornik (g. Parapat). Naznanil se je izid volitev zadnjega občnega zbora in omenjal zapisnik zadnje

odborove seje. G. pervosednik je naznanil, da sta odbornika g. g. Herman in Gorup odstopila, ker pravita, da imata preveč posla in se ne moreta sej vdeleževati, odstopila sta tudi g. g. Pleteršnik in Wiesthaler. Povod odstopu jima je bil minuli občni zbor. — Potem so bile volitve. Za pervosednika bil je soglasno zopet izvoljen g. dr. Bleiweis, za podpredsednika pa g. g.: Peter Kozler in dr. Jurij Sterbenec. Blagajnik ostane g. Ivan Vilhar, kteremu so pregledovalci računov dali spričevalo, da so društveni računi vsi v redu; izrekli so le željo, da naj se denar, ki se mora verniti glavnici, posebej zapisuje, da se bode vedelo, kedaj da bo dolg poravnán. Blagajnik poroča, da je volilo ranjcega Ravnikarja in nekaj drugih denarjev, skupaj 1900 gl., naložil v hranilnici, da ne bode treba iskati vsakega krajarja, kadar se bode potreboval. Sluzbo tajnikovo bode zopet opravljal g. Praprotnik. G. Parapat je nasvetoval, da bi se sluzba razpisala in bi se vsaj za eno leto poskusilo z lastnim tajnikom. Ali ker bi se mu moralo preveč plačevati in bi za izdavanje knjig ostalo še manj denarjev, kakor dozdej, in bi se Matici še laglje očitalo, da premalo izdaja, se nasvet Parapatov zaverže. Ob enem se g. tajniku, ki je vse lepo vredil, izreče zahvala. Knjižničar je bil g. Vavrū, kteremu se bode pisмено izrekla zahvala za trud njegov. Za pregledovalca računov se izvoli g. dr. Zupanec, za ključarja pa gg. Souvan in Klun. — V odsek za izdavanje knjig se volijo dosedanji gospodje, pa g. Klun, ker je g. Šolar naznanil, da volitve v ta odsek več ne sprejme. Načelnik temu odseku je dr. Bleiweis, ki bode vredoval tudi »Letopis.« — V gospodarskem odseku ostanejo dosedanji odborniki in na novo pristopi le g. Klun. O znanstvenem časniku se razsodba prepusti odseku za izdavanje knjig, ki naj g. Raica in Parapata prosí, da mu o njem razložita natančneji načert. Tudi se sklene, da naj »Nov.« po vsakej odborovi seji z zapisnikom objavijo nove ude Matične. G. Cigaletu, kterega so zbolele zabavljice o atlantu v zadnjem občnem zboru, se bode odpisalo, da graja ni veljala njemu, ampak je zadevala le izveršitev. G. Parapat zahteva, da naj se to sprejme tudi v zapisnik. Tajnik naznanja željo nekterih udov, da bi se jim proti primernemu odškodovanju pošiljale vezane knjige. Reč se bode pretresala v prihodnji seji. Dalje naznanja, da je g. Šuklje pregledal in popravil avstrijsko zgodovino Krsnikovo, ki se bode ministerstvu izročila v poterjenje za rabo na srednih solah. Spis o Palackem obeta g. prof. Šuklje doveršiti do meseca aprila. Od prof. Kleinmajerja poslano narodno blago se izroči odseku za izdavanje knjig; ženi vradnika Hočevarja se po nasveti g. Wiesthalerja za narodno blago pošlje 30 gl. Ponudba g. Hostnika, da hoče posloveniti Jules Verneva dela, se izroči odseku za izdavanje knjig; prošnja g. Tomaziča, ki želi dobiti sluzbo matičnega sluga z redno mesečno plačo, pa gospodarskemu odseku.

— *Is seje c. k. dež. šol. sveta 11. januarija t. l.* — Zaradi ukaza c. k. ministerstva za uk in bogočastje, ki se tiče pregledovanja (revizije) sl. in učnega reda se je postavil odsek. — Prošnja kraj. sl. sveta, da se tam upelje poldnevni poduk se je vslišala. — Pritožba kraj. šol. sveta zoper razsodbo c. k. okrajnega šol. sveta, kar se tiče všolanja nekaterih vasi, se je zavergla. — Pritožba srenjskega predstojnika zastran tega, kako je izverševal okrajni šolski svet nove volitve srenjskih zastopovalcev v krajni sl. svet, se je nekoliko vslišala. — Kazenske obravnave zastran šolskih zamud so se razreševale. — Plača ljudskega učitelja v Bohinski Beli se je za 1. januarija 1877 od 400 gl. na 450 gl. zvišala. — Prošnji dveh

kraj. šol. svetov za zvišanje plače učiteljema ste se zavergli. — Razreševale so se prošnje za nagrado.

— *Iz seje c. k. dež. šol. sveta dne 25. januarja 1877.* Seja se je začela, da so se razrešene vloge prebrale. — Obravnava zastran šole v Šiški se je predložila slav. ministerstvu in vložila se je prošnja za državno pripomoč. — Prošnja kraj. sl. sveta, da se zniža povračilo, ki zadeva dotično šolsko občino, se je deloma uslišala. — Poročilo c. k. krajnega šolskega sveta, ki zadeva potnino za dotični pomnoženi okr. šol. svet, vzelo se je na znanje. — Kazenske obravnave zastran šolskih zamud so se razrešile pri višji oblasti (v drugi stopnji). — Prošnja za poprednjo plačo ljudskemu učitelju se je zavergla. — O priliki, ki je c. k. okr. šolski svet v Litiji predložil poterilni zapisnik (Collaudirungs-Protokoll) o šolski zgradi v Šmartnu, izreklo se je priznanje kraj. šol. svetu in nja prvomestniku za vspešno delovanje. — Na znanje se je vzelo, da je bil poklican namestni učitelj na ljubljansko višjo realno namesto onega, ki je bil drugej imenovan za učitelja. — Poročilo deželnega nadzornika za ljudske šole o nadzorovanji ljudskih šol v Begunjah in Radovljici se je vzelo na znanje. — Strokovnjaško izvedenje (izpoznanje), da naj se na »stenskem zemljevidu za Kranjsko« ki ga je založba na Dunaji na ogled poslala, nekaj dostavi in nekaj popravi, se je v izveršenje priporočilo, a drugo pa v natis. — Razrešile so se prošnje za nagrado.

— *Slavna c. k. deželna vlada* je z odlokom dne 9. decembra 1876 št. 7998 potrdila prenarejena pravila vdovskega učiteljskega društva (glej o tem »Ucit. Tov.« l. 1876 str. 271—272; 317.) — §. 5. se toraj glasi v nemškem izvirniku: *„Der Austritt erfolgt:“* l. c.: *„durch Entfernung eines Mitgliedes vom Lehrfache in Folge eines Verbrechens oder durch freiwilligen Austritt desselben.“* §. 7. *„Jedes Mitglied . . . hat ein Antrittsgeld zu entrichten. Dieses beträgt so viele Gulden, als der Einzutretende Lebensjahre bereits zurückgelegt hat . . .“* §. 9. se glasi: *„Wenn ein Mitglied in den Ehestand tritt, hat es darüber längstens binnen Jahresfrist . . . die Anzeige zu erstatten, und den Jahresbeitrag als Verheiratheter nachzuzahlen. Wenn er dies unterlässt, so hat die Witve keinen Anspruch auf die Pension, noch die Kinder auf Unterstützungsbeiträge.“* §. 11. odpade ves. — §. 11. po novem, (poprej 12) se glasi, kar se tiče podpornine onemoglim učiteljem tako-le: *„Dienstunfähig gewordenen Mitgliedern darf der Ausschuss von Fall zu Fall eine jährliche Unterstützung nach Massgabe des vorhandenen verwendbaren Vermögens bis zum Betrage von achtzig Gulden bewilligen.“* Tukaj se poudarja še enkrat, da upokojeni učitelji pod tem imenom, da so udje ali nemara ustanovniki vdovskega učit. društva, in so sedaj v pokoji, nemorejo nikakor zahtevati pokojnine tudi iz vdovskega društva, perve so vdove in sirote; ako je kak učitelj izvanredno v takih milovanja vrednih okoliščinah, kar pa more poterditi v to postavljena oblast, more se mu tudi nekaj od slučaja do slučaja dati, a nikakor mora se mu dati. Recimo, učitelj je s polno plačo — 600 gl. v pokoj dejan, ali se mu ne godi bolje, kakor aktivnemu učitelju, ki ima nemara kakih 450 gl. plače in posla, da sam ne vé koliko? — Tudi se odbor v to ne more spuščati, da bi denar razdelil med ustanovnike, kakor sedaj nekateri starejši učitelji želé, ki nemara nimajo družine, a za svojo osebo pričakuje pokojnino po n. sl. postavah. — Premoženje osane skupaj, kar ga je, za vdove in sirote draštvnikov, toliko bolj temu, kdor ga ne bođe potreboval. Pri draštvih, pri bratovščinah je že taka; morebiti jih 10 uplačuje, 1 pa vživa; saj je na svetu

tako, da človek polovico svojega življenja dela za druge, stariši delajo za svoje otroke itd. Veselimo se tedaj, ako moremo iz društvene blagajnice vdovam in sirotam ali sicer komu kaj pomagati, ne glede na to, ali bodedo tudi mi kaj živjati. — Bolje dajati, ko jemati. —

Častite ude pa pozorujemo, da je prvi obrok za vplačevanje letnine — konec januarija — že pretekel. —

— *Is prijateljskega dopisa* povzamem sledeče, kar bo morda koga zanimivalo. Na Dunaji 15. svečana . . . Pišete mi, — tako pravi g. dop. — da vas mika kaj zvediti o »pedagogiji«. Dunajčanje imenujejo tudi tukajšno pripravnico pedagogij. Jaz pa ločim te dve šoli: pripravnica je pripravnica, ali če že hočejo tako, naj se imenuje nižji pedagogij, naš je pa višji pedagogij. Ima tri tečaje. Podučuje se v istih predmetih, kakor na pripravnici, izvzemši verozakon, kmetijstvo in telovadbo. Zato so pa dodane tako imenovane »Förmenarbeiten«. Uče se namreč učitelji sestavljati iz papirja križca in druge olupšave. Tudi praktične vaje so vpeljane. Pervoletniki nastopajo v prvemu, drugoletniki v drugem, tretjeletniki v tretjem razredu ozemrazredne meščanske šole združene s pedagogijem. Dalje se ne gre. — Kar se predmetov tiče, ki se podučujejo tukaj, vam naznanjam, da se v prvem tečaju jemlje vsak predmet le splošno; v drugem in tretjem bolj na drobno. Tako se na pr. jemlje v naravoslovji živalstvo, rastlinstvo in rudništvo, se ve da le po večem. S pedagogiko se začena še le v tretjem tečaju. V prvem se predava le metodika, v drugem psihologija in logika in v tretjem pedagogika. — Tudi obiskovalci niso enaki. Dele se v: gojence in slušatelje. Gojenci morajo prevzeti vse predmete in konec leta morajo napraviti izpit iz njih, slušatelji pa prevzemo le nekoliko predmetov, in izpit delajo, ako hočejo. Jaz pripadam k drugim. Tudi šolmostrinje so tu, in sicer jih je veliko več od šolmestrov. Ločeni tudi niso, ampak v eni sobi združeni. — V začetku leta se jih vedno mnogo vpiše v pedagogij. Ali s časom jih izostane večidel polovica. Letos nas je bilo v začetku leta 240, zdaj nas je še komaj 150 vseh skupaj. — . . . Jako pridno prebiram pedagogike. »Gräfe, Dittes, Rousseau, Hermann, Milde« so moji klasiki, v teh sem zakopan, in reči moram, da sem si marsikaj nabral iz njih, in marsiktera nova misel se je že rodila v meni. Vas serčno pozdravljam in vse znanice, ter ostajam . . . . . J. C.

— *Slavna kranjska hranilnica* je pri občnem zboru 19. p. m. v dobrodelne in občnokoristne namene sklenila izplačati: 1. Za tukajšni ubožni zavod 2500 gl. 2. Za podeljeno obleko revnim otrokom v ljublj. čitalnici 100 gl. 3. Za božično slavnost v oskerbovalnem zavodu malih otrok 100 gl. 4. Za podporo ubožnim dijakom ljublj. gimnazije 200 gl. 5. ubožnim dijakom gim. Kranjske 100 gl. 6. ubožnim dijakom gim. Kočevske 100 gl. 7. ubožnim dijakom gim. Novomeške 100 gl. 8. ubožnim dijakom ljublj. realke 200 gl. 9. Za podporo ubožnim dijakom učit. izobraževališča 100 gl. 10. Za podporo revnim učencem 1. mestne ljudske šole v Ljubljani 100 gl. 11. druge mestne šole 200 gl. 12. Za napravo učnih sredstev v narodnih šolah za Kranjsko: a) »narodnej šoli« 100 gl., b) »Schulpfenigu« 100 gl. 13. Za podporo šolskih potreb za revna dekleta v tukajšnej nunskej šoli 200 gl. 14. nunskej šoli v Skofjeji Loki 100 gl. 15. protestantskej šoli 200 gl. 16. Za uzdrževanje tukajšnjega oskerbovalnega ustava malih otrok 200 gl. 17. Tukajšnemu bolnišnemu, podpornemu in preskerbljevalnemu društvu 100 gl. 18. Tukajšnej požarno-stražnej blagajnici 200 gl. 19. Za vzdrževanje tukajšnje Elizabetdske bolnice 200 gl. 20. V podporo revnim iz civilne bolnice propuščenim

bolnikom 200 gl. 21. Za brezplačne obede na graške univerzi, s posebnim ozirom na ubožne vsenč. dijake Kranjske 150 gl. 22. Delavske bolnišne in invalidne blagajnice 100 gl. 23. Za gledališno podporo l. 1876/77 450 gl. 24. Revnim učencem ljudske šole za dečke v Novem Mestu 100 gl. 25. Mestne godbene kapeli 200 gl. 26. Za revne učence tukajšnje živinozdravnice 100 gl. 27. Tukajšnje mestne dekliske šoli 100 gl. 28. Delavskemu izobraževalnemu društvu 90 gl. 29. Šoli za dečke na močvirji 30 gl. 30. Za podporo ubožnim učenkam ljublj. izobraževališča za učiteljice 100 gl. 31. Za izkopavanje stavb na koleh na močvirji 100 gl. 32. Godbene šoli filharm. društva 150 gl. 33. V podporo tukajšnemu društvu katoliških pomočnikov 50 gl. 34. Kočevske 2razredne dekliske šoli 50 gl. 35. »Vincenc-konferenci« pri sv. Jakobu za revne 100 gl. 36. Tukajšnje hiralnici 200 gl. 37. Za podporo ljublj. »azila za dečke« 200 gl. 38. Zdravniškemu društvu za Kranjsko kot pripomoček Löschner-jeve ustanovi za vdove in sirote zdravnikov 100 gl.

— Znanstvena slovenska predavanja v korist »Nar. šole« v ljublj. čitalnici. — 25. febr. je predaval dr. Eduard Šavnik o »nervoznosti«; 4. marca bode predaval g. Janko Kersnik o »pesništvu in kulturi«; 11. marca prof. Franjo Šuklje o »Albrecht. Wallenstein.«; 18. marca Ivan Franke o »umetnosti v domačem življenju«. — Vstopnice so za ves ciklus za osebo po 1 gl., za rodovino 3 oseb 2 gl.; vstopnice za dijake po 60 kr. a za posamezna predavanja po 50 kr.

— Revizija šolskega in učnega reda dné 20. avg. 1870. Gospod minister za uk in bogočastje je opozoril dež. šolske oblasti posebno na tiste paragrafe, o katerih so se že poprej učitelji posvetovali in o njih nasvete stavili, ti-le so: §. 8. alin. 2. kar se tiče začetka in konca šolskega leta v krajih, kjer so srednje šole; — §. 24. (o disciplinarnih — odgojnih — pripomočkih); §. 26 (o dolžnostih učiteljev), kar se tiče uradnega delovanja, odgovornosti šolskih vodjev in njih zadržanja zunaj šole; §. 37. posebno zarad vdeleževanja učiteljev verozakona pri učiteljskih konferencah; §. 41. in drugi, ki govore od prestavljanje učencev iz razreda ali razredovega oddelka v višji razred ali od prestopanja na druge šole; §. 65. i. dr., ki govore o javnih preskušnjah in spričalih; §. 73. i. dr. — kako se ima vrediti poduk v ženskih rokotvorih na ljud. in meščanskih šolah, vzlasti, o tem, ali se ima podučevati po razredih ali po oddelkih; kdo sme oproščen biti tega nauka. — Razgovor o teh paragrafih je tedaj v teh okolistavah zelo važen! (L. Schztg.)

Javna zahvala.

Slavna ljubljanska hranilnica je zopet letos darovala za nakupovanje šolskega blaga »Narodni šoli« lepe svoto 100 gl. Za ta lepi dar se najvljudnejše zahvaljuje
Odbor »Narodne šole.«

Razpisi učiteljskih služeb.

na Goriškem. V šol. okraju Goriške okolice razpisujeti se s tem službi učitelja enorazrednic v šolskih občinah III. plačilne verste v St.-Ferjanu in Zabljah. Dohodki teh služeb so 400 gl. letne plače, katera se bode povik-ševala po §. 30. dež. šol. postave 10. marca 1870 in stanovanje, ali nja odškodnina 120 gl. Prosilci naj vložé svoje prošnje najdalje do 28. marca t. l. pri kraj. šol. svetih v St.-Ferjanu in v Križi.

C. k. okrajni šolski svet v Gorici dne 14. februarija 1877.